

COL·LOQUI

Àngel Zaragoza: M'ha agradat molt el to irònic i informal de la reflexió i de les consideracions sobre l'economia d'avui. Aquesta llarguíssima llista de trets bàsics cap on va la societat (envelliment, asiàtzació...) m'ha resultat satisfactòria i interessant. Però hi ha un parell de coses que són molt importants i que no he vist en la seva llista. Ha esmentat el problema demogràfic que tenim actualment però que tindrem l'any 2050, quan siguem 10.000 milions de persones, que és molt més greu que la importància que vostè li ha donat avui. Penso que, en aquest dibuix d'on anem, s'hauria de subratllar més tota la complexitat que genera el problema demogràfic. Hi ha dues qüestions més que a mi m'hauria agradat de veure també: el problema del medi ambient, perquè estem fent prospectiva a vint o vint-i-cinc anys vista. Ahir, per exemple, llegia que, segons un informe científic britànic, es calcula que, l'any 2100, la tercera part del planeta no serà conreable des del punt de vista agrari. Aleshores, què pot passar, en la nostra societat, amb el problema mediambiental, que és molt greu, que tenim plantejat? També fa molt pocs dies llegíem que el forat de la capa d'ozó a l'Antàrtida ha arribat ja a 29 milions de km²: això és tres vegades la superfície dels EUA. Per tant, el problema demogràfic és molt greu, en tota aquesta prospectiva. Un altre problema, el tercer, que jo resumiria en molt poques paraules: d'una banda, el perill nuclear, per accident o per guerra nuclear regional, i d'una altra banda, la possibilitat que existeix, però no a trenta anys vista, sinó a sis mesos o a un any vista, i més si continuen governant els republicans als EUA, d'un bombardeig estratègic de la infraestructura nuclear d'Iran i un enfrontament entre el món musulmà i, a més a més, amb les minories importantíssimes de musulmans que tenim a Europa Occidental. A Espanya hi ha gairebé un milió de musulmans; a França, sis; a Alemanya, cinc. Què passarà si, un dia, Iran, que van dient que no té cap bomba atòmica i amaga l'energia nuclear, per guanyar temps desesperadament amb Corea del Nord, es decideix de llançar-la? En síntesi, el problema que se'ns pot plantejar a curt termini és un conflicte entre civilitzacions. Al-Qaeda no ens pot vèncer: ens han enfonsat dos edificis, però a Nova York, a Chicago, a Londres i a París, quants centenars o milers de gratacels continuen quedant-hi? Jo no crec que se'ls carreguin, però sí que

hi ha dos perills: el d'un conflicte entre Orient i Occident, i el nuclear.

Josep Maria Ureta: Gràcies. Miri: es nota que vostè és el professor i jo sóc l'improvisador; perquè això ja ho hauria d'haver dit i no ho he dit. Vostè té raó. Un dels grans problemes, certament, és el dels fluxos migratoris, i l'altre és el del medi ambient. Un dels llibres que jo més recomano darrerament és *Los orígenes del siglo XXI*, de Gabriel Tortella, professor a Madrid. Hi són totes aquestes preguntes que he anat fent en broma i que no m'ha donat la gana de contestar, però, si voleu, contesto. Puc fer-ne una altra: per què la llet en pols es va inventar a Suïssa, si és el país que té més vaques? La va inventar el Sr. Nestlé. Perquè Suïssa és dels països on abans van començar a treballar les dones i, per tant, necessitaven un tipus de preparat per a la lactància que fos alternatiu a la llet natural materna. Així comença la llet en pols. Aquest tipus de coses s'han de plantejar. Certament, el tema de la immigració, i sobretot la immigració que inclou un model de rebuig del model del país d'acollença, ens pot portar algun disgust; però sobretot el tema del medi ambient és el definitiu. Els optimistes diuen: «Bé, inventarem noves tecnologies per a aprofitar bé la natura.» Tinc els meus dubtes, perquè, en aquests moments, el tema de les matèries primeres i del petroli és brutal. Els països més consumidors de petroli i menys preocupats pel medi ambient són els EUA i la Xina. D'aquest tema en sentirem a parlar molt i el professor Tortella el planteja com a grans dubtes. Ell fa una anàlisi optimista del que ha passat. Pensem que, en els primers mil anys de la nostra era, el creixement va ser 0; el món no va créixer durant 1.000 anys. En els 900 següents, va créixer una mitjana d'un 1,7, i ara estem gairebé al 2. Si vosaltres us llegiu tots els diaris del diumenge, començant per *El Periódico*, que és on treballo jo, sabreu més que el que sabia una persona de l'Edat Mitjana al llarg de tota la seva vida. Això és el que indica el 0. En canvi, ara l'acceleració no s'ha fet amb la prudència elemental de l'estalvi. L'estalvi no és més que pensar en la següent generació. I lamento dir que els grans d'aquí ens estem menjant els vostres estalvis en forma d'hipoteques a trenta anys. El fet de no estalviar està compromentent el futur d'aquesta gent més del que es pensa, tant en el tema mediambiental com en l'econòmic-financer. O sigui que vostè té raó.

Dídac Ramírez: Crec que el periodista, com hem tingut ocasió de comprovar, l'ha encertada amb el to de la seva intervenció. És difícil perquè la intervenció s'ha d'adequar a l'auditori. Des d'aquest punt de vista, incentivaria els joves aquí presents a dir o plantejar alguna pregunta que interessi a la vostra perspectiva. Jo volia comentar un tema que ara l'acaba de tocar i és la solidaritat entre generacions. Es parla molt de solidaritat sincrònica (en el mateix temps), en la mateixa generació, però es parla poc de solidaritat entre les generacions. I aquesta generació, efectivament, està compromentent el futur de les pròximes. Aquest és un tema molt preocupant i del qual s'hauria de prendre consciència. Moltes decisions que es prenen, i això té a veure amb l'exposició que ha fet el Sr. Ceballos, amb el temps: com es viu el temps, com en aquest moment es viu el temps, que es viu com a instant. Cada generació mira pel seu moment, prescindint del que vingui després. Li faig una pregunta: per què diria vostè que, a l'Índia, són tan bons en coneixement? És bastant sorprenent. A la Xina hi ha molta gent que treballa; hi ha un sistema comunista que no saps ben bé com va; però l'Índia, resulta que et diuen que, en coneixement, és el millor. Sobre això, té alguna hipòtesi?

Josep Maria Ureta: Sí. Serà una mica més sòlida que la teoria de matar ofegant i així ja es bateja. El conflicte entre generacions... Recordeu quan he explicat allò de la guarderia d'Israel? Què hem aprovat aquí? La nova llei d'autonomia de les persones. Què és la llei de dependència? Allò que dones entre quaranta i cinquanta anys han fet gratis fins ara: tenir cura dels pares, dels sogres i dels fills, sense cobrar. Si hi ha un model d'això en el món és la dona espanyola en aquest aspecte. La suplència en l'Estat de benestar. Recordeu la pel·lícula *Mar adentro*? El gran personatge d'aquest film és la cunyada, que té cura del malalt durant tota la seva vida i li retreu que es vulgui suïcidar. Això se substitueix amb la llei de dependència: ho hem de pagar entre tots i generarem molts llocs de treball amb la nova immigració. Això de l'Índia, hi ha hagut molta gent que ho ha intentat. Hi ha gent que ha fet l'estudi fisiològic: si realment la disposició del seu cervell és diferent, té més capacitat; altres diuen que pot influir-hi la seva filosofia hindú: més capacitat per a la reflexió, per a l'immanentisme; és més espiritual que la dels xinesos. Hi ha Amartya Sen, Premi Nobel

d'Economia, que n'és un exemple claríssim. Pot haver-hi una influència positiva dels britànics, durant la seva dominació. Realment, el fenomen dels enginyers i els matemàtics indis és impressionant. A Bangalore, diu que hi ha 30.000 enginyers. És una potència important i, a més a més, hi ha molta gent que està fomentant que l'Índia sigui una potència per fer la competència a la Xina. En la geografia mundial, tothom intenta crear un enemic interior: durant molts anys es va intentar que Iraq fos l'enemic d'Iran; i s'ha mirat també d'enfrontar el Brasil i l'Argentina. A la Fira de Frankfurt és l'Índia la convidada. Tenen el fenomen del cinema: fan mil pel·lícules l'any, molt simples. L'Índia és el gran desconegut. Hi ha empreses espanyoles que estan començant a invertir-hi: Roca Radiadors ha comprat la primera fàbrica de lavabos de l'Índia, perquè comença a haver-hi un altíssim consum de sanitaris. Pensem, però, que les pitjors fàbriques químiques del món també són a l'Índia. Hi ha hagut explicacions diverses dels indis, però hauríem d'anar una mica a l'hinduisme i als efectes de les diverses maneres de viure.

Ignasi Roviró: Li volia formular una pregunta que és feta des d'un professor de filosofia que es mira l'economia amb molt d'interès i entenent-hi molt poc. Quan veus que els economistes fan projeccions per a l'any que ve o per a dos anys, veus que això és bastant sòlid; però quan veus que fan projeccions de futur per a deu o quinze anys i sobre aspectes socials, polítics i humans, com serà el món, l'univers, les relacions humanes, tinc la sensació que sempre s'equivoquen. Com és que els economistes consideren que poden fer previsions a vint anys, de política econòmica, aspectes socials, de relacions entre pares i fills, entre generacions, d'emigracions? No volen abastar massa?

Josep Maria Ureta: Jo crec que sí i, per això, no ho sóc. Sóc periodista. No podem ni menysprear la ciència econòmica, que ha estat una de les més desenvolupades del segle xx. Serveix per al que serveix: no serveix per a predir el futur. El professor Estapé deia que l'economista serveix perquè els polítics i els empresaris s'equivoquin menys. De fet, la feina de l'economista és analitzar el passat, confrontar-lo amb el present i, a partir d'aquestes dues dades, intentar deduir la tercera, que és què pot passar en el futur. Però, és clar: tu no pots fer ciència sobre els comportaments, o, dit

d'una altra manera, si tots els qui som aquí tinguéssim la mateixa informació, estaríem comprant les accions de les mateixes companyies. I si un està comprant i l'altre està venent és que les informacions són diferents. I normalment totes menteixen. Això s'està demanant als economistes i tenen raó quan es queixen que és allò que no poden contestar. No ho passen tan malament com els meteoròlegs, ja que les seves prediccions són més tolerades que les d'aquells. Tota la part predictiva no són més que projeccions del present: si el consum d'Internet continués com ara... La paraula clau de l'economista és «if...», «si tinguéssim...». A qui li ha passat pel cap que tot el que està succeint ara arrenca de l'11 de setembre del 2001, amb un atemptat, quan tots pensàvem que la tensió mundial havia acabat amb la caiguda del mur de Berlín i es tanca, per tant, la II Guerra Mundial, tot i que queda obert el tema d'Israel i Palestina? El professor Zaragoza, que és pessimista, diu: «I si a algú se li va la mà amb això de les bombes atòmiques?» Vostè estaria pensant en Bush, bàsicament. Tranquil. Avui ha dit una frase genial: «El futur serà millor demà.» Quan una persona diu això, penses: «Molt bé, noi, premi!» L'únic consol que ens queda és que, a aquest senyor, només li queda un any o dos. Fins ara ha funcionat la teoria de l'equilibri: si tots tenen les mateixes armes... Ho diré d'una altra manera: tota la indústria d'armament es redueix al següent: uns desenvolupen cuirasses, i els altres, fletxes. Quan un té la fletxa que travessa la cuirassa, ve l'altre i la reforça, i a l'inrevés. Tota la crisi mundial funciona per aquest principi. L'altre compensador era Rússia, i aquest país ha substituït el seu exèrcit, que és bastant pobre, pel poder energètic: el gas, especialment. Això és el que estratègicament ha fet ara Rússia: ha substituït la potència nuclear per la potència energètica. El tema d'Iran és molt seriós. Trigarien molts anys a tenir la bomba atòmica; però altres la tenen i no ho diuen, com ara Israel; i Espanya, esperem que no s'ho proposi. Alerta a atribuir a l'economista un tipus de funcions que no són les seves, ni exigir-li que et doni xifres per a una data determinada. Una altra cosa és la prospectiva, que és del que he parlat jo avui, i que és mostrar-te tendències. Quan el professor Olivé diu que necessitarem un milió més d'immigrants, prèviament s'ha de dir: «si volem mantenir una economia de sous baixos». Però ell parteix d'un altre principi, absolutament científic, que és el demogràfic: si avui no neixen catalanetes, d'aquí a divuit

anys no tindrem mares per a fer més catalanets. Sobre aquest model demogràfic, si fa vint anys vam dir que no volíem tenir més fills i ara continuem dient que no volem tenir més fills, tens, evidentment, un problema demogràfic de caiguda de la població, i, si cau la població, necessitaràs mà d'obra i aleshores l'hauràs d'importar. Aquí pots fer les projeccions: un milió, mig milió, dos milions? Ara bé, quants immigrants haurem de tenir?, amb quina formació?, amb quina integració?, amb quina mobilitat social? El punt de pertinença dels immigrants són les dades demogràfiques: edat i sexe. La demografia és la ciència més exacta del món: és sumar i restar, naixements i defuncions.

Joaquim Perramon: Ha estat una lliçó d'economia molt bona. Vòlia fer una reflexió que no cal ni que la contestis. Amb el que és la prospectiva, que és molt interessant, crec que hi ha una part que s'ha de completar amb les peculiaritats del país. Simplement, és una observació. Quan has parlat d'enginyeria reversiva, és interessant veure que una actuació d'ara pot condicionar el futur, atenent aquestes peculiaritats.

Assumpta Vila: Les projeccions tenen el mateix problema, Respecte a la demografia, tot és fàcil de fer i hi ha moltes variables; però aquestes són d'estadística o de matemàtiques, no de demografia. Què faran els emigrants si no hi ha formació?

Josep Maria Ureta: Si no hi ha formació, no farem res. El llibre del professor Olivé es titula *El mestissatge ineludible*, no inevitable. Quan diu ineludible, vol dir que «no podem evitar la discussió sobre el nostre model de creixement». L'ineludible, crec que va per aquí. Reconec que estem parlant en un nivell més universitari. Ell mateix fa unes projeccions que indiquen que no saben ben bé què pot passar. El tema de la demografia és molt important. El sexe, de moment, és mascle o és femella. El treball del professor Olivé no trigarà una setmana a ser conegut a l'Àfrica. Quan els emigrants vénen aquí, ho fan perquè saben que tenen feina, perquè l'emigrant viatja amb mòbil. Ara provocaré més: com és possible que viatjar jo amb senyora i dues criatures a Nova York el cap de setmana és més barat que un viatge amb *cayuco* del Senegal a les Canàries? Aquest és el problema. Pel *cayuco* cobren 1.000€ i jo pago menys per un cap de setmana a Nova York. I això ho hem generat nosaltres.

Fa set o vuit anys vaig estar al Senegal de vacances, en un poblet enmig d'un riu. Tenien horari d'electricitat: tres o quatre hores de corrent a la setmana. Dues eren sempre per a la Champions League, i l'altra era per als informatius de la TV francesa. Estan al corrent d'on hi ha llocs de treball i on no. Tindrem un milió més d'emigrants, amb un model econòmic que comportarà molts problemes, perquè, si no hi va afegida la formació, ¿aquesta economia nostra suportarà un índex d'atur alt de gent no formada i a més immigrant? Em va semblar repugnant el que vaig llegir a la portada d'un diari econòmic: «Los emigrantes hacen cola en el paro». Quina barra! Cobrar el subsidi de desocupació és un dret, perquè aquesta gent ha cotitzat. Vist així, ens podem col·locar en un problema gravíssim. L'emigració nostra és dels últims cinc anys, i la francesa és dels vint. La nostra no és de colònies exactament. Parlem dels *cayucos*, però el gran *cayuco* és Barajas, per on cada dia entra una gran quantitat de persones, i l'altre són els autobusos que arriben a la frontera amb França. El nostre problema és per la falta de costum i pels prejudicis. També és veritat que ens hem trobat amb una situació de mercat de treball dual: els nascuts en els anys setanta han trobat feina molt més ràpidament i molt més àmpliament que la generació immediatament anterior, els qui passen de quaranta anys. Tenim dos tipus d'ocupació: els nadius i els immigrants. Si es corren junts, el que fas és convergir a una doble jubilació impensable; i paral·lelament, si el nadiu no té fills, l'altre no té més remei que ser rellevat pels immigrants o tenir més fills. Això convergeix cap a una explosió demogràfica cap a l'any 2040.

Andreu Grau: Pel que ha explicat vostè sobre l'Índia i la Xina, podríem dir que la primera tendeix a una economia fonamentada en l'intangible i la segona en el tangible? Aquestes dues categories, estan en la manera de regir el futur de la nostra economia?

Josep M. Ureta: La Xina vol fabricar coses i l'Índia es vol dedicar més al coneixement. Puc afegir-n'hi una altra: l'altíssim desenvolupament de la indústria farmacèutica a l'Índia. Això ha estat així perquè donen més facilitat per als assaigs clínics i perquè han entès abans que ningú el poder que dóna la indústria farmacèutica pròpia i que s'instal·li a l'Àsia. A Europa, estan amenaçant les multinacionals, gairebé totes alemanyes o suïsses, d'emigrar íntegrament a l'Índia perquè hi troben un suport de desenvolupament.

lupament del coneixement molt més alt, uns preus més baixos i unes facilitats de treballs enormes. Penseu que la indústria farmacèutica ha de vendre; se cerquen nous mercats per a la indústria farmacèutica i, per tant, se cerquen malalties, i a l'Orient n'han trobades unes quantes. És molt interessant el tema del poder brutal de les indústries farmacèutiques; arribes a descobrir que només tenim les malalties que ells volen que tinguem. Fixeu-vos en un dels debats recents: la lactància, natural o artificial? Quan semblava que dèiem que la natural té uns components que estan bé, surten pediatres dient que l'artificial també està bé. Penses, aleshores, que hi ha algun laboratori que li paga per dir això. El gran èxit del sector farmacèutic és ocultar els efectes secundaris. S'inventen malalties. Per exemple, als EUA, fa cinc anys, es va dir que gent tímida, amb la malaltia de la timidesa, n'hi ha uns 30.000. Amb una gran màquina de relacions públiques i suborn a periodistes, han aconseguit que als EUA hi hagi 5 milions de tímids que s'han de medicar. Alerta, amb medicines noves que teòricament generen benestar o, dit a l'inrevés, treuen malestar! El 90% dels anuncis de la televisió es redueixen a inculcar «queestigui millor». Un altre tema molt preocupant, que ve dels EUA i que ha penetrat molt: quantes vegades heu sentit que us diuen: «dèficit d'atenció»? A la droga li canvien el nom: allà es diu «Vitalín» i aquí es diu «Rubicen», però és l'amfetamina de la gent jove. La perversió ha arribat a tal lloc que hi ha escoles que no admeten alumnes que no hagin pres el «Vitalín» perquè estiguin més atents. Si no parem aquest tema, i no comencem a actuar, sobretot els joves, ens podem trobar que totes aquestes campanyes contra la droga siguin un fracàs. No puc barrejar farmàcia i droga, però alerta amb els temes dels estimulants. Estem traslladant cap a l'àrea de la medicina el que és la droga de la farmàcia.